

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. rugsėjo 11 d.*

„EEB ir Turkijos asociacijos susitarimas — Papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalis ir Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnis — Taikymo sritis — Naujų įsisteigimo laisvės, laisvės teikti paslaugas ir galimybės įsidarbinti ribojimų nustatymas — Draudimas — Laisvė teikti paslaugas — SESV 56 ir 57 straipsniai — Darbuotojų komandiravimas — Komandiruojant darbuotojus taikomas reikalavimas turėti darbo leidimą“

Byloje C-91/13

dėl *Raad van State* (Nyderlandai) 2013 m. vasario 20 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. vasario 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Essent Energie Productie BV

prieš

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot ir A. Arabadžiev,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. kovo 20 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Essent Energie Productie BV*, atstovaujamos advokato T. L. Badoux,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir J. Langer,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos M. Wolff,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J. Enegren ir M. van Beek,

susipažinęs su 2014 m. gegužės 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: nyderlandų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Papildomo protokolo, pasirašyto 1970 m. lapkričio 23 d. Briuselyje ir Bendrijos vardu sudaryto, aprobuoto ir patvirtinto 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2760/72 (OL L 293, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 43, toliau – Papildomas protokolas), 41 straipsnio 1 dalies ir 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl asociacijos plėtros (toliau – Sprendimas Nr. 1/80) 13 straipsnio išaiškinimo. Asociacijos taryba buvo įsteigta Susitarimu dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos įsteigimo, kuris 1963 m. rugsėjo 12 d. Ankaroje buvo pasirašytas tarp Turkijos Respublikos ir EEB valstybių narių bei Bendrijos ir kuris Bendrijos vardu buvo sudarytas, aprobuotas ir patvirtintas 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimu 64/732/EEB (OL 217, 1964, p. 3685; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 10, toliau – Asociacijos susitarimas).
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Essent Energie Productie BV* (toliau – *Essent*) ir *Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid* (socialinių reikalų ir darbo ministras, toliau – *Minister*) ginčą dėl jo šiai bendrovei skirtos baudos už darbų vykdymą pasitelkiant darbuotojus trečiųjų šalių piliečius, kuriems nebuvo gauti darbo leidimai.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Asociacijos susitarimas

- 3 Pagal Asociacijos susitarimo 2 straipsnio 1 dalį šio susitarimo tikslas – nuolat ir subalansuotai stiprinti susitariančiųjų šalių prekybinius ir ekonominius santykius, taip pat darbo jėgos srityje, laipsniškai tarpusavyje įgyvendinant laisvą darbuotojų judėjimą (Asociacijos susitarimo 12 straipsnis) ir panaikinant įsisteigimo laisvės (šio susitarimo 13 straipsnis) ir laisvės teikti paslaugas (šio susitarimo 14 straipsnis) apribojimus tam, kad pagerėtų Turkijos gyventojų gyvenimo lygis ir vėliau tai padėtų Turkijos Respublikai įstoti į Sąjungą (šio susitarimo preambulės ketvirta konstatuojamoji dalis ir 28 straipsnis).

Papildomas protokolas

- 4 Papildomo protokolo, kuris pagal Asociacijos susitarimo 62 straipsnį yra šio dalis, 1 straipsnyje nustatytos šio susitarimo 4 straipsnyje numatytu pereinamuoju laikotarpiu taikomos sąlygos, tvarka ir jo grafikas.
- 5 Papildomo protokolo II antraštinės dalies „Asmenų ir paslaugų judėjimas“ I skyrius skirtas „Darbuotojams“, o II skyrius – „Įsisteigimo teisei, paslaugoms ir transportui“.
- 6 Papildomo protokolo II skyriuje esančio 41 straipsnio 1 dalyje nustatyta:
„Susitariančiosios Šalys susilaiko nuo bet kokių naujų įsisteigimo laisvės ar laisvės teikti paslaugas apribojimų viena kitos atžvilgiu įvedimo.“
- 7 Papildomo protokolo IV antraštinėje dalyje „Bendrosios ir baigiamosios nuostatos“ esantis 59 straipsnis suformuluotas taip:

„Srityse, kuriose taikomas šis Protokolas, Turkijai nesudaromos palankesnės sąlygos nei tos, kurias valstybės narės pagal [ESV sutartį] sudaro viena kitai.“

Sprendimas Nr. 1/80

8 Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnyje nustatyta:

„[Sąjungos] valstybės narės ir Turkija negali nustatyti naujų apribojimų, susijusių su darbuotojų ir jų šeimos narių, kurie teisėtai gyvena ir dirba atitinkamoje teritorijoje, įsidarbinimo sąlygomis.“

Nyderlandų teisė

- 9 Pagal pagrindinei bylai taikytinos redakcijos Įstatymo dėl užsieniečių darbo (*Wet arbeid vreemdelingen*, toliau – 1994 m. *Wav*) 1 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos b punkto 1 papunktį „darbdaviu“ laikomas asmuo, kuris vykdydamas užduotis, užsiimdamas profesine veikla ar verslu paveda atlikti darbą trečiajam asmeniui.
- 10 Remiantis 1994 m. *Wav* 2 straipsnio 1 dalimi, darbdaviui draudžiama Nyderlanduose įdarbinti užsieniečių neturint darbo leidimo.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 11 *Essent* yra Nyderlanduose įsteigta bendrovė, pavedusi taip pat Nyderlanduose įsteigtai bendrovei *BIS Industrial Services Nederland BV* (toliau – *BIS*) atlikti pastolių statymo darbus savo padalinyje *Gertreidenberge* (Nyderlandai).
- 12 Vadovaujantis 2010 m. kovo 8 d. darbo inspekcijos ataskaita, per 2008 m. gegužės 15, 19 ir 20 d. minėtoje bendrovėje šios inspekcijos atliktą oficialų patikrinimą buvo nustatyta, kad šiuos darbus nuo 2008 m. sausio 1 d. iki gegužės 20 d. vykdė 33 trečiųjų šalių piliečiai, tarp kurių buvo 29 Turkijos piliečiai.
- 13 Iš tos pačios ataskaitos matyti, kad šie darbuotojai trečiųjų šalių piliečiai į *BIS* buvo komandiruoti iš *Ekinci Gerüstbau GmbH* (toliau – *Ekinci*), Vokietijoje įsteigtos bendrovės, kurioje jie buvo įdarbinti, nors Nyderlandų valdžios institucijos neišdavė tokio komandiravimo atveju reikalingų darbo leidimų.
- 14 2010 m. gegužės 11 d. sprendimu *Minister* skyrė *Essent* 264 000 eurų dydžio piniginę baudą už 1994 m. *Wav* 2 straipsnio 1 dalies pažeidimą, nes ši bendrovė vykdė minėtus darbus pasitelkusi darbuotojus užsieniečius, kuriems nebuvo gautas darbo leidimas, nors toks leidimas pagal Nyderlandų teisę privalomas.
- 15 *Essent* apskundė šį sprendimą.
- 16 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimu *Minister* atmetė šį skundą kaip nepagrįstą ir motyvavo tuo, kad *Ekinci* teikiama paslauga buvo tik darbuotojų komandiravimas, todėl *Essent*, kaip užsakovė ir atitinkamų darbuotojų užsieniečių darbdavė, privalėjo turėti jų darbo leidimus.
- 17 Dėl sprendimo atmesti skundą pareikštą *Essent* ieškinį *Rechtbank 's-Hertogenbosch* (Hertogenbošo apylinkės teismas, Nyderlandai) atmetė 2011 m. rugsėjo 27 d. sprendimu. Šis teismas nusprendė, kad *Minister* teisėtai skyrė baudą *Essent*, nes *Ekinci* suteikta paslauga buvo tik darbuotojų užsieniečių komandiravimas, ir kad tokiomis aplinkybėmis pagal Sąjungos teisę nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos reikalaujama, kad į šios valstybės narės teritoriją komandiruojami darbuotojai turėtų darbo leidimus.
- 18 *Essent* šį sprendimą apeliacine tvarka apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

19 Tokiomis aplinkybėmis *Raad van State* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, užsakovas, kuris pagal [1994 m. *Wav*] 2 straipsnio 1 dalį laikomas atitinkamų darbuotojų turkų darbdaviu, prieš Nyderlandų valstybę gali remtis Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnyje įtvirtinta *status quo* išlyga arba Papildomo protokolo 41 straipsnyje įtvirtinta *status quo* išlyga?
2. a) Ar Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnio *status quo* išlyga arba Papildomo protokolo 41 straipsnio *status quo* išlyga aiškintina taip, kad pagal ją draudžiama įvesti užsakovui taikomą draudimą, koks įtvirtintas [1994 m. *Wav*] 2 straipsnio 1 dalyje, pavesti atlikti darbus Nyderlanduose trečiosios šalies, šiuo atveju Turkijos [Respublikos], pilietybę turintiems darbuotojams be darbo leidimo, jei šie darbuotojai įdarbinti Vokietijos įmonėje ir užsakovui Nyderlanduose dirba per Nyderlandų įmonę – laikinojo darbo naudotoją?
- b) Ar šiuo atveju svarbu tai, kad dar prieš įsigaliojant Papildomo protokolo 41 straipsnyje įtvirtintai *status quo* išlygai ir Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnyje įtvirtintai *status quo* išlygai darbdaviui buvo draudžiama įdarbinti pagal darbo sutartį užsienietį be darbo leidimo ir kad šis draudimas prieš įsigaliojant Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnyje įtvirtintai *status quo* išlygai buvo taikomas ir įmonėms, laikinojo darbo naudotojoms, į kurias komandiruojami užsieniečiai?“

Dėl prejudicinių klausimų

20 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalį ir Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnį reikia aiškinti taip, kad šiomis nuostatomis draudžiamos tokios valstybės narės teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias tuo atveju, kai kitoje valstybėje narėje įsteigta įmonė komandiruoja darbuotojus turkus į pirmojoje valstybėje narėje įsteigtą įmonę, laikinojo darbo naudotoją, kuri juos pasitelkia kitos toje pačioje valstybėje narėje įsteigtos įmonės užsakytiems darbams atlikti, toks komandiravimas galimas su sąlyga, kad šiems darbuotojams gauti darbo leidimai.

Dėl Papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalies ir Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnio taikymo

- 21 Primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalis ir Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnis yra tiesiogiai veikiantys. Todėl šiomis nuostatomis gali remtis Turkijos piliečiai, kuriems jos taikomos, valstybių narių teismuose siekdami išvengti joms prieštaraujančių vidaus teisės nuostatų taikymo (žr. Sprendimo *Abatay ir kt.*, C-317/01 ir C-369/01, EU:C:2003:572, 58 ir 59 punktus bei Sprendimo *Demirkan*, C-221/11, EU:C:2013:583, 38 punktą).
- 22 Be to, Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad bendras laisvo asmenų judėjimo tarp Turkijos ir Sąjungos principas nenustatytas nei Asociacijos susitarime ir jo Papildomame protokole, nei Sprendime Nr. 1/80, kuris susijęs tik su laisvu darbuotojų judėjimu (žr. Sprendimo *Demirkan*, EU:C:2013:583, 53 punktą).
- 23 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad, skirtingai nuo valstybių narių darbuotojų, Turkijos piliečiai neturi teisės laisvai judėti Sąjungos viduje ir tam tikromis teisėmis gali pasinaudoti tik vienos priimančiosios valstybės narės teritorijoje (žr., be kita ko, Sprendimo *Savas*, C-37/98, EU:C:2000:224, 59 punktą; Sprendimo *Abatay ir kt.*, EU:C:2003:572, 64 punktą ir Sprendimo *Derin*, C-325/05, EU:C:2007:442, 66 punktą).

- 24 Pažymėtina, kad pagrindinėje byloje atitinkamų darbuotojų Turkijos piliečių priimančioji valstybė narė yra Vokietijos Federacinė Respublika, kur jie teisėtai gyvena ir dirba.
- 25 Todėl prieš šią valstybę narę tie darbuotojai gali remtis iš Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnio kildinamomis teisėmis.
- 26 Be to, minėtas 13 straipsnis taikomas su įsidarbinimu susijusioms nacionalinėms priemonėms, ir jis nėra skirtas apsaugoti jau integruotus į valstybės narės darbo rinką Turkijos piliečius (žr. Sprendimo *Sahin*, C-242/06, EU:C:2009:554, 51 punktą).
- 27 Iš Sprendimo Nr. 1/80 struktūros ir tikslo taip pat matyti, kad dabartiniame laisvo darbuotojų judėjimo pagal EEB ir Turkijos asociacijos susitarimą vystymosi etape šiuo sprendimu iš esmės siekiama laipsniškai integruoti darbuotojus turkus priimančiojoje valstybėje narėje, suteikiant galimybę teisėtai ir iš principo nepertraukiamai dirbti (žr. Sprendimo *Abatay ir kt.*, EU:C:2003:572, 90 punktą).
- 28 Pagrindinėje byloje minimi darbuotojai Turkijos piliečiai, teisėtai gyvenantys ir dirbantys priimančiojoje valstybėje narėje, t. y. Vokietijos Federacinėje Respublikoje, buvo komandiruoti į Nyderlandų teritoriją ribotam laikui, reikalingam pastolių statymo darbams, kuriuos *Essent* pavedė atlikti bendrovei BIS.
- 29 Taigi bylos medžiagoje nenurodyta aplinkybių, leidžiančių manyti, kad šie darbuotojai ketino integruotis į Nyderlandų Karalystės, kaip priimančiosios valstybės narės, darbo rinką.
- 30 Darytina išvada, kad Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnis netaikomas esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje.
- 31 Dėl Papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalies primintina, kad, kaip matyti iš pačios šios nuostatos formuluotės, joje aiškiai, tiksliai ir besąlygiškai nustatyta nedviprasmiška *status quo* išlyga, kuria susitariančiosioms šalims draudžiama įvesti naujus įsisteigimo laisvės ar laisvės teikti paslaugas apribojimus nuo Papildomo protokolo įsigaliojimo dienos (žr. Sprendimo *Demirkan*, EU:C:2013:583, 37 punktą).
- 32 Šia *status quo* išlyga apskritai draudžiamos bet kokios naujos priemonės, kurių tikslas ar pasekmė – nustatyti Turkijos piliečiui griežtesnes naudojimosi šiomis ekonominėmis laisvėmis valstybės narės teritorijoje sąlygas, nei taikytos iki Papildomo protokolo įsigaliojimo toje valstybėje narėje (žr. Sprendimo *Demirkan*, EU:C:2013:583, 39 punktą).
- 33 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalimi gali remtis Turkijoje įsteigta įmonė, teisėtai teikianti paslaugas valstybėje narėje, ir Turkijos piliečiai, kurie yra tokioje įmonėje dirbantys sunkvežimių vairuotojai (žr. Sprendimo *Abatay ir kt.*, EU:C:2003:572, 105 ir 106 punktus bei Sprendimo *Demirkan*, EU:C:2013:583, 40 punktą).
- 34 Tačiau, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 55 punkte, pagrindinėje byloje vienintelė sąsaja su Turkijos Respublika yra tai, kad tarp *Ekinci* į Nyderlandų teritoriją komandiruotų darbuotojų buvo Turkijos piliečių. Vis dėlto, kadangi situacija, dėl kurios kilo šis ginčas, nesusijusi su ekonomine veikla tarp Turkijos Respublikos ir Nyderlandų Karalystės, šios aplinkybės nepakanka, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija patektų į Papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.
- 35 Remiantis pateiktais motyvais darytina išvada, kad Papildomo protokolo 41 straipsnio 1 dalis ir Sprendimo Nr. 1/80 13 straipsnis netaikomi esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje.

Dėl SESV 56 ir 57 straipsnių

- 36 Reikia priminti, jog tai, kad nacionalinis teismas formaliai pateikė prejudicinį klausimą, nurodydamas tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, netrukdo Teisingumo Teismui pateikti šiam teismui išsamaus išaiškinimo, kuris gali būti naudingas sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus Sąjungos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (žr. Sprendimo *Vicoplus ir kt.*, C-307/09–C-309/09, EU:C:2011:64, 22 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 37 Tokiomis aplinkybėmis taip pat pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką veikla, kai įmonė už atlyginimą komandiruoja joje dirbančius darbuotojus nesudariusi su įmone laikinojo darbo naudotoja darbo sutarčių, yra profesinė veikla, atitinkanti SESV 57 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatytas sąlygas, todėl pagal šią nuostatą turi būti pripažinta paslauga (žr. Sprendimo *Webb*, 279/80, EU:C:1981:314, 9 punktą ir Sprendimo *Vicoplus ir kt.*, EU:C:2011:64, 27 punktą).
- 38 Pagrindinėje byloje Vokietijoje įsteigta bendrovė teikia darbuotojų komandiravimo paslaugą Nyderlanduose įsteigtai įmonei laikinojo darbo naudotojai.
- 39 Kaip savo išvados 60 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pirma, toks dviejų skirtingose valstybėse narėse įsteigtų įmonių paslaugų teikimas viena kitai patenka į SESV 56 ir 57 straipsnių taikymo sritį ir, antra, šiuo atveju nesvarbu, kad darbuotojų komandiravimas susijęs su trečiųjų šalių piliečiais.
- 40 Be to, aplinkybė, kad *Essent* nėra tiesioginė pagrindinėje byloje nagrinėjamos darbuotojų komandiravimo paslaugos gavėja, negali lemti, kad ši įmonė netenka galimybės remtis SESV 56 ir 57 straipsniais, siekdama užginčyti *Minister* jai skirtą baudą.
- 41 Iš tiesų, jei *Essent* būtų atimta tokia galimybė, valstybei narei, kurios teritorijoje įsteigta įmonė tokios paslaugos gavėja, pakaktų numatyti platesnį darbdavio sąvokos apibrėžimą, nei taikomas pagrindinėje byloje, kad būtų užkirstas kelias taikyti ESV sutarties nuostatas dėl laisvės teikti paslaugas ir dėl to SESV 56 straipsnyje numatytas draudimas nustatyti šios laisvės ribojimus taptų neveiksmingas.
- 42 Be to, kadangi *Essent*, kaip užsakovė, priklausanti su pagrindinėje byloje nagrinėjamos paslaugos teikimu susijusių įmonių grandinei, buvo vienintelė įmonė, kurią Nyderlandų valdžios institucijos apkaltino ir kuriai skirta bauda, klausimas, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatos, kuriomis remiantis skirta bauda, suderinamos su SESV 56 ir 57 straipsniais, yra reikšmingas siekiant išspręsti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamą ginčą dėl šios baudos teisėtumo.
- 43 Todėl reikia išnagrinėti, ar SESV 56 ir 57 straipsniai aiškintini taip, kad jais draudžiamos tokios teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje.
- 44 Šiuo klausimu primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką SESV 56 straipsnyje reikalaujama panaikinti ne tik bet kokią kitoje valstybėje narėje įsteigto paslaugų teikėjo diskriminaciją dėl pilietybės, bet ir bet kokius apribojimus, net vienodai taikomus tiek nacionaliniams, tiek kitų valstybių narių paslaugų teikėjams, jeigu jie draudžia, trukdo ar daro mažiau patrauklią paslaugų teikėjo, įsteigto kitoje valstybėje narėje, kurioje jis teisėtai teikia panašias paslaugas, veiklą (žr. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, C-445/03, EU:C:2004:655, 20 punktą ir Sprendimo *Komisija / Austrija*, C-168/04, EU:C:2006:595, 36 punktą).
- 45 Dėl Sąjungos valstybėje narėje įsteigtos įmonės paslaugos teikėjos darbuotojų, kurie yra trečiosios valstybės piliečiai, komandiravimo Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nacionalinės teisės aktai, siejantys kitoje valstybėje narėje įsteigtos įmonės paslaugų teikimą nacionalinėje teritorijoje su

administracinio leidimo išdavimu, yra šios laisvės ribojimas, kaip jis suprantamas pagal SESV 56 straipsnį (žr. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-244/04, EU:C:2006:49, 34 punktą ir Sprendimo *Komisija / Austrija*, EU:C:2006:595, 40 punktą).

- 46 Pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamas teisės normas darbdaviui draudžiama pasinaudojus tarptautine darbuotojų komandiravimo paslauga Nyderlanduose pavesti užsieniečiui atlikti darbą be darbo leidimo.
- 47 Be to, sąlygos ir terminai, kurių privaloma laikytis norint gauti šį darbo leidimą, ir administracinė našta, siejama su tokio leidimo išdavimu, kliudo kitoje valstybėje įsteigtai įmonei paslaugų teikėjai komandiruoti į Nyderlanduose įsteigtą įmonę laikinojo darbo naudotoją darbuotojus, trečiųjų šalių piliečius, taigi ir teikti paslaugas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, EU:C:2004:655, 23 punktą; Sprendimo *Komisija / Vokietija*, EU:C:2006:49, 35 punktą ir Sprendimo *Komisija / Austrija*, EU:C:2006:595, 39 ir 42 punktus).
- 48 Tačiau nacionalinės teisės aktai, kuriais reglamentuojama Sąjungos lygiu nesuderinta sritis ir kurie vienodai taikomi bet kuriam asmeniui ar įmonei, vykdančiai veiklą atitinkamos valstybės narės teritorijoje, nepaisant jų ribojamojo poveikio laisvei teikti paslaugas, gali būti pateisinami, jei atitinka privalomąjį bendrojo intereso, kuris neapsaugotas pagal paslaugų teikėjui jo įsisteigimo valstybėje narėje taikomas taisykles, pagrindą, yra tinkami užtikrinti, kad bus įgyvendintas jais siekiamas tikslas, ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (žr. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, EU:C:2004:655, 21 punktą; Sprendimo *Komisija / Vokietija*, EU:C:2006:49, 31 punktą ir Sprendimo *Komisija / Austrija*, EU:C:2006:595, 37 punktą).
- 49 Pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų, trečiųjų šalių piliečių, komandiravimo teikiant tarptautines paslaugas sritis šiuo metu nėra suderinta Sąjungos lygiu. Taigi tokiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar iš pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės normų kylantys laisvės teikti paslaugas ribojimai pateisinami bendrojo intereso tikslu, ir, jei taip, ar jie yra būtini šiam tikslui pasiekti veiksmingai ir tinkamomis priemonėmis (žr. Sprendimo *Komisija / Austrija*, EU:C:2006:595, 44 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 50 Paklausta apie tai per posėdį, Nyderlandų vyriausybė teigė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės normos pateisinamos tikslu apsaugoti nacionalinę darbo rinką.
- 51 Šiuo klausimu primintina, kad nors siekis išvengti sutrikimų darbo rinkoje iš tiesų yra privalomasis bendrojo intereso pagrindas, vienoje valstybėje narėje įsteigtos įmonės darbuotojai, komandiruojami į kitą valstybę narę teikti paslaugas, nesiekia patekti į šios antros valstybės darbo rinką, nes atlikę užduotį jie grįžta į savo kilmės arba gyvenamosios vietos valstybę (žr. Sprendimo *Rush Portuguesa*, C-113/89, EU:C:1990:142, 15 punktą; Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, EU:C:2004:655, 38 punktą ir Sprendimo *Komisija / Austrija*, EU:C:2006:595, 55 punktą).
- 52 Tačiau valstybė narė gali tikrinti, ar kitoje valstybėje narėje įsteigta įmonė, kuri į jos teritoriją komandiruoja trečiosios valstybės pilietybę turinčius darbuotojus, nesinaudoja laisve teikti paslaugas siekdama kito tikslo nei atitinkamos paslaugos suteikimas (žr. Sprendimo *Rush Portuguesa*, EU:C:1990:142, 17 punktą; Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, EU:C:2004:655, 39 punktą ir Sprendimo *Komisija / Austrija*, EU:C:2006:595, 56 punktą).
- 53 Vis dėlto tokia kontrolė turi atitikti Sąjungos teisės nustatytas ribas, visų pirma kylančias iš laisvės teikti paslaugas, kuri negali būti paversta iliuzija, o jos įgyvendinimas negali būti paliktas administracijos diskrecijai (žr. Sprendimo *Rush Portuguesa*, EU:C:1990:142, 17 punktą; Sprendimo *Komisija / Vokietija*, EU:C:2006:49, 36 punktą ir Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, EU:C:2004:655, 40 punktą).

- 54 Tokiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad dėl veiklos, kai įmonė už atlyginimą komandiruoja darbuotojus, kurie lieka įdarbinti toje įmonėje, ir jokia darbo sutartis nesudaroma su įmone laikinojo darbo naudotoja, specifinio pobūdžio ši įmonė nepraranda paslaugų teikėjo, kuriam taikomi SESV 56 ir paskesni straipsniai, statuso ir šiai veiklai netampa netaikomos su laisve teikti paslaugas susijusios normos (žr. Sprendimo *Webb*, EU:C:1981:314, 10 punktą).
- 55 Taigi, nors valstybei narei suteikiama teisė tikrinti, ar kitoje valstybėje narėje įsteigta įmonė, teikianti pirmojoje valstybėje narėje įsteigta įmonei laikinojo darbo naudotojai darbuotojų, trečiųjų šalių piliečių, komandiravimo paslaugą, nesinaudoja laisve teikti paslaugas dėl kitų tikslų nei atitinkamos paslaugos teikimas, ir galimybė imtis būtinų kontrolės priemonių (žr. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, EU:C:2006:49, 36 punktą), naudodamasi šia teise ta valstybė narė negali nustatyti neproporcingų reikalavimų.
- 56 Valstybėje narėje nuolat galiojantis reikalavimas turėti darbo leidimą trečiųjų šalių piliečiams, kuriuos į tą valstybę narę komandiruoja kitoje valstybėje narėje įsteigta įmonė, viršija tai, kas būtina pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuostatomis siekiamam tikslui pasiekti.
- 57 Šiuo klausimu paslaugas teikiančiai įmonei nustatyta pareiga pateikti Nyderlandų valdžios institucijoms informaciją, patvirtinančią, kad darbuotojų padėtis toje valstybėje narėje, kurioje jie dirba šiai įmonei, yra teisėta, ypač gyvenamosios vietos, leidimo dirbti ir socialinio draudimo aspektu, minėtoms institucijoms mažiau griežtomis, tačiau tiek pat veiksmingomis kaip ir pagrindinėje byloje nagrinėjamas reikalavimas turėti darbo leidimą priemonėmis suteiktų garantijas dėl šių darbuotojų padėties teisėtumo ir dėl to, kad jie savo pagrindinę veiklą vykdo valstybėje narėje, kurioje įsteigta paslaugas teikianti įmonė (žr. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, EU:C:2004:655, 46 punktą ir Sprendimo *Komisija / Vokietija*, EU:C:2006:49, 41 punktą).
- 58 Tokia pareiga galėtų būti tiesiog išankstinės deklaracijos pateikimas, ir tai leistų Nyderlandų valdžios institucijoms patikrinti pateiktus duomenis ir imtis būtinų priemonių, jei atitinkamų darbuotojų padėtis būtų neteisėta. Be to, ši pareiga galėtų būti trumpo pranešimo apie reikalaujamus dokumentus formos tuo atveju, kai komandiravimo trukmė neleistų veiksmingai atlikti tokio patikrinimo (žr. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, EU:C:2006:49, 41 punktą).
- 59 Be to, numatyta paslaugas teikiančios įmonės pareiga iš anksto pranešti Nyderlandų valdžios institucijoms apie vieno ar daugiau pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų komandiravimą, numatomą jų buvimo laiką ir paslaugas, pateisinančias komandiravimą, taip pat yra veiksminga ir mažiau ribojanti priemonė, nei pagrindinėje byloje nagrinėjamas reikalavimas turėti darbo leidimą. Ji leistų šioms valdžios institucijoms patikrinti Nyderlandų socialinės teisės aktų laikymąsi komandiravimo laikotarpiu atsižvelgiant į įpareigojimus, kurie šiai įmonei jau nustatyti pagal socialinės teisės normas kilmės valstybėje narėje (žr. Sprendimo *Komisija / Liuksemburgas*, EU:C:2004:655, 31 punktą ir Sprendimo *Komisija / Vokietija*, EU:C:2006:49, 45 punktą). Kartu su šio sprendimo 57 punkte nurodyta minėtos įmonės pateikta informacija apie atitinkamų darbuotojų padėtį tokia pareiga leistų minėtoms valdžios institucijoms prireikus imtis priemonių pasibaigus numatytam komandiravimo laikotarpiui.
- 60 Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad SESV 56 ir 57 straipsniai aiškintini taip, kad jais draudžiamos tokios valstybės narės teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias tuo atveju, kai kitoje valstybėje narėje įsteigta įmonė komandiruoja darbuotojus, trečiųjų šalių piliečius, į pirmojoje valstybėje narėje įsteigtą įmonę, laikinojo darbo naudotoją, kuri juos pasitelkia kitos toje pačioje valstybėje narėje įsteigtos įmonės užsakytiems darbams atlikti, toks komandiravimas galimas su sąlyga, kad šiems darbuotojams gauti darbo leidimai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁶¹ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

SESV 56 ir 57 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais draudžiamos tokios valstybės narės teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias tuo atveju, kai kitoje valstybėje narėje įsteigta įmonė komandiruoja darbuotojus, trečiųjų šalių piliečius, į pirmojoje valstybėje narėje įsteigtą įmonę, laikinojo darbo naudotoją, kuri juos pasitelkia kitos toje pačioje valstybėje narėje įsteigtos įmonės užsakytiems darbams atlikti, toks komandiravimas galimas su sąlyga, kad šiems darbuotojams gauti darbo leidimai.

Parašai.